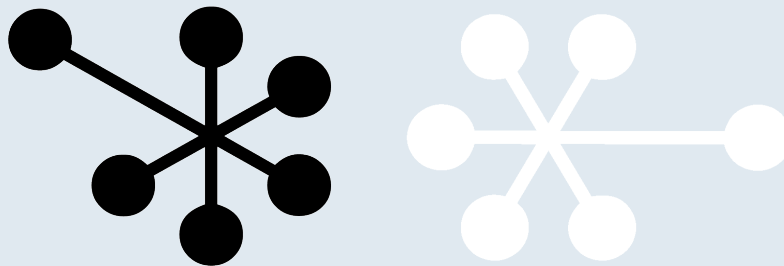

LIFE / FIT FOR REACH

Kā atpazīt ekoloģiskus tīrīšanas līdzekļus?

Ilze Neimane

Biedrība «Ekodizaina kompetences centrs»

ilze.neimane@ekodizains.org

Projektu "Baltijas pilotpasākumi bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšanai, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti" (LIFE Fit for REACH, Projekta Nr. LIFE14 ENV/LV/000174) līdzfinansē Eiropas Savienības LIFE programma un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

Kas ir ekoloģisks?

- Pieaug ekoloģisko produktu pārdošanas apjomi.
- Aizvien biežāk uzņēmumi izceļ produkta vides priekšrocības.
- Vai informācija ir patiesa?

Produkta dzīves cikls

Projektu "Baltijas pilotpasākumi bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšanai, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti" (LIFE Fit for REACH, Projekta Nr. LIFE14 ENV/LV/000174) līdzfinansē Eiropas Savienības LIFE programma un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

LIFE / FIT FOR REACH

Tīrīšanas līdzekļu ietekme

- Lielākā ietekme ir lietošanas laikā:
  - saskarē ar cilvēku;
  - nonāk vidē caur notekūdeņiem;
  - iepakojuma izlietošana.

Vides paziņojumi un deklarācijas

Biežāk sastopamie ekomarķējumi Latvijā atbilst ISO standartam ISO 14024

Ekomarķējums

Marķējums, kas norāda produkta vides priekšrocības salīdzinot ar citiem līdzīgiem produktiem, ņemot vērā produkta ietekmi uz vidi visā tā dzīves ciklā:

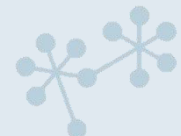
1. Marķējuma īpašnieks ir no ražotāja **neatkarīga organizācija**, to piešķir ja produkts atbilst noteiktiem kritērijiem.
2. Kritērijus izstrādā balstoties uz **produktu dzīves ciklu** - resursu ieguve, ražošana, izplatīšana, izmantošana un atkritumu apglabāšana.
3. Kritēriji ir **pieejami** un ikviens var ar tiem iepazīties un kritēriju izstrādes process ir **caurskatāms**, iesaistot nevalstiskās organizācijas un izmantojot zinātniskas metodes.
4. Atbilstību kritērijiem produkta pārbauda marķējuma īpašnieks vai neatkarīgs auditors.

Labo praksi nosaka starptautiskais ISO standarts 14024

Projektu "Baltijas pilotpasākumi bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšanai, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti" (LIFE Fit for REACH, Projekta Nr. LIFE14 ENV/LV/000174) līdzfinansē Eiropas Savienības LIFE programma un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

LIFE / FIT FOR REACH

ES ekomarķējums

Produktu un pakalpojumu grupas:

- **cietā seguma tīrīšanas līdzekļi** (universālie tīrīšanas līdzekļi, virtuves tīrīšanas līdzekļi, logu stiklu tīrīšanas līdzekļi un sanitāro mezglu tīrīšanas līdzekļi);
- līdzekļi **trauku mazgāšanai** ar rokām;
- **veļas mazgāšanas** līdzekļi;
- trauku mazgājamās mašīnās lietojamie mazgāšanas līdzekļi;
- rūpniecībā un iestādēs izmantojami trauku mazgāšanas līdzekļi, kas paredzēti trauku mazgājamām mašīnām;
- rūpniecībā un iestādēs izmantojami veļas mazgāšanas līdzekļi;
- telpu uzkopšanas pakalpojumi.

Mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļi

- Ierobežots daudzums bīstamās vielas.
- Samazināta vielu izmantošana, kura ir kaitīga ūdens ekosistēmām.
- Labi noārdās vidē, līdz ar to ir samazināta ietekme uz notekūdeņu sistēmu.
- Maksimāli samazināts iepakojums.
- Efektivitāte ir testēta.

Cietā seguma tīrīšanas līdzekļi - kritēriji

1. Toksiskums ūdens organismiem
2. Bioloģiskās noārdīšanās spēja
3. Ilgtspējīga palmu eļļas, palmu kodolu eļļas un to atvasinājumu ieguve
4. Aizliegtas vai ierobežota lietojuma vielas
5. Iepakojums
6. Piemērotība lietošanai
7. Informācija patērētājiem
8. Informācija ES ekomarķējumā

Ekomarķējumi un vides marķējumi

	Ekomarķējums	Vides marķējums
1. Piešķir no ražotāja neatkarīga trešā puse	Jā	Jā
2. Kritēriju kopums izstrādāts ņemot vērā produkta dzīves ciklu un vides ietekmes.	Jā	Nē
3. Kritēriji ir pieejami un ikviens var ar tiem iepazīties un kritēriju izstrādes process ir caurskatāms	Jā	Jā
4. Atbilstību kritērijiem produkta pārbauda marķējuma īpašnieks vai neatkarīgs auditors	Jā	Jā

Biežāk sastopamie vides marķējumi Latvijā

Papīra izstrādājumi		• Nav ietverti kritēriji papīra ražošanas procesam
Apģērbs	1. 2.	1. Tekstilizstrādājumi ir ražoti videi draudzīgā veidā. 2. Tekstilizstrādājumi ražoti bez cilvēkiem īpaši kaitīgām vielām, bet neietver vides prasības.
Tīrīšanas līdzekļi	1. 2.	1. Ir prasības produktu sastāvam. 2. Nav prasības produktu sastāvam, bet tiek ražoti videi draudzīgāk.

Vairāk informācijas:

- Tīmekļa vietnes:
  - **ekomarkejums.lv**
  - **siegelklarheit.de**
- Mobilā aplikācija «Ekomarķējumu gids»

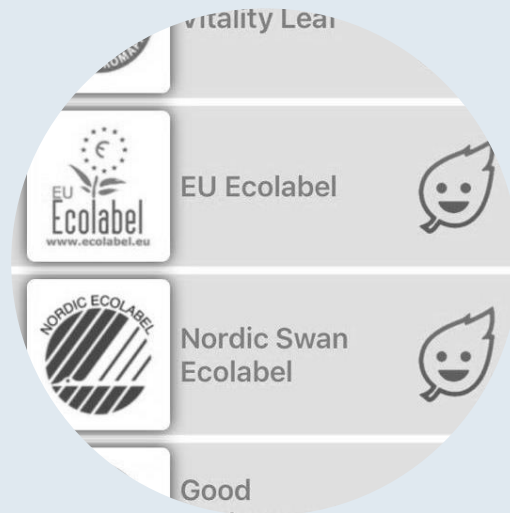
Atvieglo videi draudzīgu preču izvēli:

Skeneris
ekomarkējuma
atpazīšanai

Informācija par
ekomarkējumu

Ekomarķējumu
datubāze

Kā izvairīties no «zaļmaldināšanas»?

- Izvēlēties produktus ar ekomarķējumu!
- Uzmanieties no neskaidriem vai pārāk plašiem apgalvojumiem - «dabas draugs», «zaļš»!
- Uzņēmumi mēdz radīt kopējo iespaidu par «zaļumu» pat ja informācija faktiski pareiza.
- Paziņojumiem jābūt pierādāmiem.

Pašdeklarācijas – 4 ieteikumi

1. Jāņem vērā produkta dzīves cikls un nozīmīgākās ietekmes:

Iesakām izvērtēt produkta vai pakalpojuma būtiskākās ietekmes uz vidi visā tās dzīves ciklā un vides paziņojumus izstrādāt pamatojoties uz pasākumiem, kas veikti šīs ietekmes samazināšanai.

Piemēram, ražotājs apgalvo, ka preces saražošanā ir zems ūdens patēriņš. Tajā pašā laikā produkta ražošanā tiek patērēts vairāk enerģijas nekā līdzīgam produktam tajā pašā kategorijā, kas būtiski palielina produkta kopējo ietekmi uz vidi.

2. Skaidri un precīzi apgalvojumi

- **Patiesss un precīzs** – nesatur informāciju, kura ir nepatiesa, vai var tikt pārprasta, netiek izlaista būtiska informācija.
- Jābūt skaidram, **uz ko attiecas** vides paziņojums, piemēram, uz produkta sastāvu, vai iepakojumu.
- Izvairieties no **neskaidriem vai pārāk plašiem apgalvojumiem**, tādiem kā “videi draudzīgs”, “zaļš”, “dabas draugs”, “ekoloģisks”, “ilgtspējīgs”, “videi labvēlīgs”, „klimatam draudzīgs”. Šādus apgalvojumus grūti vai gandrīz neiespējami pamatot.

3. Simbolu un logo izmantošana

- Simboli nedrīkst būt kļūdaini un radīt nepareizu interpretāciju.
- Ir jābūt saiknei starp izmantoto vizuālo elementu un preces mazāk kaitīgo ietekmi uz vidi.
- Logotipu vai simbolu nevajadzētu veidot vai noformēt tādā veidā, kas varētu nozīmēt, ka to ir apstiprinājusi cita organizācija, ja tas tā nav.

4. Paziņojumi ir pierādāmi

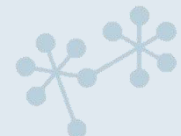
- Jābūt pierādījumiem, kas pamato vides paziņojumus, un ir jābūt gataviem saprotamā veidā iesniegt tos kompetentajām izpildiestādēm.
- Ir jāspēj pierādīt vides paziņojuma patiesumu ar neatkarīgiem, pārbaudāmiem un vispārēji atzītiem pierādījumiem.

Direktīva 2005/29/ EK par negodīgas komercprakses aizliegumu

Saistībā ar vides paziņojumiem nosaka šādus principus:

- vides paziņojumiem jābūt skaidriem, precīziem un pareiziem, lai patērētāji netiktu maldināti (piemērojams direktīvas 6.un 7.pants);
- tirgotājiem jābūt pierādījumiem, kas pamato viņu paziņojumus, un ir jābūt gataviem saprotamā veidā iesniegt tos kompetentajām izpildiestādēm, ja prasība tiek apstrīdēta (piemērojams direktīvas 12.pants).

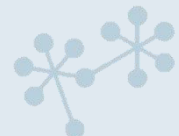
Zaļais publiskais iepirkums

- ES Zaļā iepirkuma kritēriji:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

- Tīrīšanas līdzekļiem un pakalpojumiem zaļais iepirkums piemērojams obligāti (Ministru kabineta noteikumi Nr. 353).
  - Ķīmiskās prasības (īpaši bīstamās vielas);
  - Prasības iepakojumam.

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publiskais_iepirkums/

Apmācības ķīmisko vielu pārvaldībā

- 12.novembrī, Rīgā
- 3. decembrī, Jelgavā

Programmā:

1. Galvenie uzņēmumu pienākumi un atbildība attiecībā uz ķīmisko vielu pārvaldību.
2. Ķīmisko vielu bīstamība un klasificēšana.
3. Ķīmisko vielu marķējums.
4. Ķīmisko vielu drošības datu lapas.
5. Īpašas prasības ķīmiskajām vielām. Ķīmisko vielu aizvietošana. Materiālu deklarācijas.
6. Iepirkumu sistēmas pilnveide ar ķīmiskām vielām saistīto risku novēršanai.

Paldies!

- Ilze Neimane

ilze.neimane@ekodizains.org

Tālr.:29392749

ekodizains.org

ekomarkejums.lv

Projektu "Baltijas pilotpasākumi bīstamo ķīmisko vielu emisiju samazināšanai, izmantojot aizvietošanu un resursu efektivitāti" (LIFE Fit for REACH, Projekta Nr. LIFE14 ENV/LV/000174) līdzfinansē Eiropas Savienības LIFE programma un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

LIFE / FIT FOR REACH

